

M. A. मराठी – भाग १

MAR 111 भाषाव्यवहार आणि भाषिक कौशल्ये

MAR 112 अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स.१८१८ ते इ.स. २०१०)

MAR 113 ऐतिहासिक भाषाविज्ञान आणि समाजभाषाविज्ञान

MAR 118 मराठी व्याकरण

MAR 111 भाषाव्यवहार आणि भाषिक कौशल्ये

घटक १. मराठीच्या प्रमाणभाषेचे लेखन व मुद्रितशोधन

- १.१ प्रमाणभाषा : संकल्पना, स्वरूप आणि आवश्यकता
- १.२ प्रमाणभाषाविषयक लेखननियम : परिचय
- १.३ प्रमाणभाषाविषयक लेखननियमांचे उपयोजन (उताऱ्याचे लेखननियमांनुसार लेखन)
- १.४ मुद्रितशोधन : संकल्पना, स्वरूप आणि आवश्यकता
- १.५ मुद्रितशोधनाच्या खुणा, चिन्हे
- १.६ मुद्रितशोधन : उपयोजन (उताऱ्याचे मुद्रित शोधन)

घटक २. वाङ्मयीन व्यवहार व प्रकाशन व्यवसाय

- २.१ विविध साहित्यसंस्था व त्यांचे वाङ्मयीन कार्य
- २.२ साहित्यसंस्था व त्यांची मुखपत्रे
- २.३ साहित्यसंस्थांकडून आयोजित केली जाणारी साहित्यसंमेलने
- २.४ वाङ्मयीन नियतकालिके व अनियतकालिके.
- २.५ दिवाळी अंक, विशेषांक, स्मरणिका, संशोधनपत्रिका इ. चे संपादन. मांडणी, जाहिरात आणि ISSN विषयक माहिती.
- २.६ प्रकाशन व्यवसाय, प्रकाशन संस्था, पुस्तक प्रकाशन
- २.७ ग्रंथ संहिता निवड, ग्रंथमांडणी व सजावट, मुखपृष्ठ, मलपृष्ठ, बांधणी, जाहिरात, वितरण आणि ISBN विषयक माहिती.

घटक ३. मुलाखत : स्वरूप, तंत्र व कौशल्ये

- ३.१ मुलाखतीचे प्रयोजन व स्वरूप
- ३.२ मुलाखतीचे प्रकार
- ३.३ मुलाखतीची पूर्वतयारी
- ३.४ मुलाखतीसाठीची प्रश्नसूची
- ३.५ माध्यमनिहाय मुलाखती
- ३.६ प्रासंगिक मुलाखती
- ३.७ मुलाखत लेखन

घटक ४. अर्जलेखन व पत्रलेखन

- ४.१ अर्जाचे स्वरूप व प्रकार

- ४.२ पत्रलेखनाचे विविध प्रकार
- ४.३ संगणकीय पत्रव्यवहाराचे तंत्र
- ४.४ प्रशासनिक पत्रव्यवहार
- ४.५ प्रशासनिक परिभाषा

घटक ५ भाषांतर व अनुवाद लेखन

- ५.१ भाषांतराचे स्वरूप
- ५.२ भाषांतराची आवश्यकता व महत्त्व
- ५.३ भाषांतराचे विविध प्रकार
- ५.४ भाषांतर, अनुवाद, भावानुवाद आणि रूपांतर यातील साम्य-भेद
- ५.५ इंग्लिश उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करणे
- ५.६ हिंदी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करणे.

घटक ६ निवेदन कौशल्ये

- ६.१ निवेदनाची आवश्यकता व स्वरूप
- ६.२ निवेदनाची तंत्रे, निवेदनाची शैली
- ६.३ विविध कार्यक्रमांचे नियोजन-आयोजन
- ६.४ विविध कार्यक्रमांचे निवेदन आणि सूत्रसंचालन (सांस्कृतिक कार्यक्रम, जाहीर कार्यक्रम आकाशवाणी व दूरदर्शनवरील कार्यक्रम)
- ६.५ प्रभावी निवेदनाचे गुणविशेष

घटक ७ जनसंपर्क : संकल्पना व स्वरूप

- ७.१ जनसंपर्काचे स्वरूप व आवश्यकता
- ७.२ जनसंपर्क कौशल्याची तंत्रे, जनसंपर्क कौशल्याची भाषा
- ७.३ माहिती व जनसंपर्क अधिकारी
- ७.४ शासन, विद्यापीठे, शैक्षणिक संस्था, बँका, कंपन्यांसाठी जनसंपर्काचे महत्त्व व आवश्यकता

घटक ८ प्रकल्पलेखन : स्वरूपचर्चा

- ८.१ वाङ्मयीन प्रकल्पलेखनाचे स्वरूप
- ८.२ प्रकल्पलेखनातील घटक
- ८.३ प्रकल्पलेखनाची भाषा
- ८.४ प्रकल्पलेखनातील संदर्भ नोंदी
- ८.५ प्रत्यक्ष प्रकल्पलेखन

८.६ प्रकल्पलेखनासाठी काही विषयक्षेत्रे (नमुना सूची)

आकाशवाणीवरील प्रमुख कार्यक्रम, दूरचित्रवाणीचे सांस्कृतिक क्षेत्रातील कार्य. आकाशवाणी / दूरचित्रवाणी / नियतकालिकासाठी प्रत्यक्ष मुलाखत घेणे, शैक्षणिक सहल आयोजित करणे, प्रसारमाध्यमांचे कार्यालय, प्रकाशन संस्था यांना भेटी देणे, लेखनातील संगणकाचा वापर इत्यादी.

संदर्भ ग्रंथ

१. व्यावहारिक मराठी पुणे विद्यापीठ प्रकाशन
२. व्यावहारिक मराठी डॉ.कल्याण काळे, डॉ.दत्तात्रय पुंडे
३. व्यावहारिक मराठी संपादक डॉ. स्नेहल तावरे
४. व्यावहारिक मराठी डॉ. लीला गोविलकर, डॉ.जयश्री पाटणकर
५. व्यावहारिक मराठी डॉ. सयाजीराजे मोकाशी, प्रा. रंजना नेमाडे
६. व्यावहारिक मराठी ल. रा. नसिराबादकर
७. व्यावहारिक मराठी विशेषांक नवभारत, ऑ.-सप्टेंबर १९८२, प्राज्ञ पाठशाळा, वाई
८. मराठी शुद्धलेखन प्रदीप मो.रा.वाळंबे, जुनी आवृत्ती, नितीन प्रकाशन, पुणे-३०
९. मराठी शुद्धलेखन प्रदीप मो.रा.वाळंबे, संपा. अरुण फडके, पुणे-३०
१०. मराठी लेखन मार्गदर्शिका यास्मिन शेख राज्य मराठी विकास संस्था,
११. मराठी शब्दलेखनकोश यास्मिन शेख, हर्मीस प्रकाशन, पुणे.
१२. पॉप्युलर रीतिपुस्तक रामदास भटकळ, मृदुला जोशी, पॉप्युलर प्रकाशन
१३. शुद्धलेखन विवेक डॉ. द.न.गोखले, सोहम प्रकाशन, पुणे-३०
१४. भाषांतरमीमांसा डॉ अंजली सोमण.डॉ, कल्याण काळे .
१५. भाषांतर सदा कऱ्हाडे, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई.
१६. भाषांतर शास्त्र की कला म. वि. फाटक, रजनी ठकार, वरदा प्रकाशन
१७. भाषांतर आणि भाषा विलास सारंग, मौज प्रकाशन
१८. अनुवादमीमांसा संपादक केशव तुपे, साक्षात, औरंगाबाद
१९. मराठी भाषेची संवाद कौशल्ये य.च.म.मुक्त विद्यापीठ, नाशिक; पुस्तक क्र.१ते ८
२०. प्रसार माध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये य.च.म.मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
२१. संपादन: स्वरूप व कौशल्ये य.च.म.मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
२२. प्रशासनिक मराठी भाषेचा विकास गीता भागवत, राज्य मराठी

२३. मुद्रित शोधन विकास संस्था, प्रशासन, मुंबई
वाय.ए.धायगुडे,दि.पूना प्रेस ओनर्स
असोसिएशन
२४. मराठी लेखनकोश अरुण फडके,ढवळे प्रकाशन, मुंबई
२५. भाषांतर मीमांसा संपा.डॉ.कल्याण काळे, डॉ. अंजली
सोमण
२६. भाषा: स्वरूप, सामर्थ्य व सौंदर्य डॉ. वा. के. लेले,राजहंस प्रकाशन,
पुणे-३०
२७. अनुवाद: स्वरूप और विवेचन य.च.म.मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
२८. साहित्य संवाद प्रा.वि.शं.चौघुले,प्रतिमा प्रकाशन, पुणे-
३०
२९. संवाद शास्त्र श्रीपाद जोशी, संभव प्रकाशन, नागपूर
३०. माध्यम चित्रवाणी आकाशानंद,ग्रंथकार प्रकाशन, मुंबई
३१. सुगम मराठी व्याकरण लेखन मो.रा.वाळंबे,नितीन प्रकाशन, पुणे
३२. महाराष्ट्र साहित्य पत्रिका एप्रिल-मे-जून १९८६ अंक २३७
(साहित्यसंस्था विशेषांक)
३३. महाराष्ट्र साहित्य पत्रिका शताब्दी महोत्सव १९०६-२००६,
एप्रिल-सप्टेंबर २००६, अंक ३१७,३१८.
३४. महाराष्ट्र साहित्य पत्रिका एप्रिल-मे-जून २००५
३५. माहितीमय समाजाचे समाजशास्त्र य.च.म.मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
३६. मराठी नियतकालिकांचा वाङ्मयीन अभ्यास डॉ.उषा मा. देशमुख, अभ्यासखंड
१ ते ३., पुणे.
३७. साहित्याची भूमी श्री.पु.भागवत,ग्रंथाली प्रकाशन, दादर, मुंबई-२८
३८. भाषा : अंतःसूत्र आणि व्यवहार संपा.मु.ग.पानसे
३९. भाषांतर विद्या: स्वरूप आणि समस्या डॉ. रमेश वरखेडे.
४०. भाषा: मातृभाषा आणि परभाषा रा.सो. सराफ
४१. संमेलनस्मृती, संपा. डॉ. व्ही .बी. गायकवाड, डॉ.बाळासाहेब गुंजाळ, डॉ. वेदश्री
थिगळे, डॉ.दिलीप पवार, किरण चव्हाण.
४२. शासन व्यवहारात मराठी भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन
४३. महाराष्ट्र साहित्य परिषद म.श्री.दीक्षित,राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई
४४. साहित्याची भाषा डॉ. भालचंद्र नेमाडे
४५. साहित्य संमेलनाचे महाभारत डॉ. भीमराव कुलकर्णी, सुपर्ण प्रकाशन, पुणे
४६. शतकाची विचारशैली : खंड १, २, ३ रमेश धोंगडे,दिलीपराज प्रकाशन, पुणे
४७. संवाद संपा. अरुण शेवते,मुळा एज्युकेशन सोसायटी, सोनई
४८. दलितांची नियतकालिके हरिश्चंद्र निर्मळे, सुगावा प्रकाशन, पुणे
४९. मराठी साहित्य काही लेखनबंध डॉ.सुधाकर शेलार
५०. व्यासपीठ डॉ. महादेव वाळुंज
५१. व्यावहारिक, उपयोजित मराठी आणि प्रसारमाध्यमांची कार्यशैली डॉ. संदीप सांगळे

MAR 112 अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स. १८१८ ते इ.स. २०१०)

घटक. १ वाङ्मयेतिहास : स्वरूपमीमांसा

- १.१ वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना
- १.२ कालखंड : संकल्पना (प्राचीन / अर्वाचीन)
- १.३ साहित्यनिर्मिती आणि कालखंड यांचा सहसंबंध
- १.४ वाङ्मयनिर्मितीमागील प्रेरणा व प्रवृत्तींचा कालिक संदर्भ

घटक. २ अव्वल इंग्रजी कालखंडातील साहित्य : प्रेरणा, प्रवृत्ती व स्वरूप

- २.१ अर्वाचीन कालखंडाची सामाजिक, धार्मिक, राजकीय, सांस्कृतिक आणि वाङ्मयीन पार्श्वभूमी
- २.२ मुद्रणकला व ग्रंथव्यवहार
- २.३ सरकारी पातळीवरील पाठ्यपुस्तके, व्याकरण व कोशनिर्मितीचे प्रयत्न
- २.४ भाषांतरयुग

घटक ३ इ.स.१८१८ ते १८७४ कालखंडातील साहित्य : प्रेरणा, प्रवृत्ती व स्वरूप

- ३.१ या कालखंडातील सुधारणाविषयक विचारांची वाटचाल
- ३.२ या कालखंडातील सामाजिक, धार्मिक, राजकीय सुधारणा व साहित्य : सहसंबंध
- ३.३ या कालखंडातील साहित्यप्रकार (निबंध, कथा, कादंबरी, काव्य, नाटक) : स्वरूप व वाटचाल
- ३.४ या कालखंडातील साहित्य : प्रेरणा, प्रवृत्ती, विषय व आशय यासंदर्भातील निरीक्षणे

घटक ४ - इ.स.१८७४ ते १९२० कालखंडातील साहित्य : प्रेरणा, प्रवृत्ती व स्वरूप

- ४.१ या कालखंडातील सामाजिक, धार्मिक, राजकीय विचारांची वाटचाल
- ४.२ या कालखंडातील सामाजिक, धार्मिक, राजकीय सुधारणा व साहित्य : परस्पर प्रभाव
- ४.३ या कालखंडातील साहित्यप्रकार (निबंध, कथा, कादंबरी, काव्य, नाटक) : स्वरूप व वाटचाल
- ४.४ या कालखंडातील साहित्य : प्रेरणा, प्रवृत्ती, विषय व आशय या संदर्भातील निरीक्षणे

घटक ५ - इ.स. १९२० ते १९४५ कालखंडातील साहित्य : प्रेरणा, प्रवृत्ती व स्वरूप

- ५.१ या कालखंडातील सामाजिक, धार्मिक, राजकीय विचारप्रवाह व साहित्य : सहसंबंध (सत्यशोधकीय विचार, गांधीवाद, समाजवाद, मार्क्सवाद, कलावाद, जीवनवाद इ.)
- ५.२ या कालखंडातील सामाजिक, धार्मिक, राजकीय परिस्थिती व साहित्य : परस्परसंबंध
- ५.३ या कालखंडातील साहित्यप्रकार (निबंध, कथा, कादंबरी, काव्य, नाटक) : स्वरूप व वाटचाल
- ५.४ या कालखंडातील साहित्य : प्रेरणा, प्रवृत्ती, विषय व आशय या संदर्भातील निरीक्षणे

घटक ६ - इ.स. १९४५ ते १९६० कालखंडातील साहित्य : प्रेरणा, प्रवृत्ती व स्वरूप

- ६.१ या कालखंडातील सामाजिक, धार्मिक, राजकीय स्थित्यंतरे व साहित्य : परस्परसंबंध (स्वातंत्र्य, महायुद्ध आदी घटनांचे साहित्यावरील परिणाम)
- ६.२ या कालखंडातील नवसाहित्य व नवसमीक्षा
- ६.३ या कालखंडातील साहित्यप्रकार (निबंध, कथा, कादंबरी, काव्य, नाटक) : स्वरूप व वाटचाल
- ६.४ या कालखंडातील साहित्य : प्रेरणा, प्रवृत्ती, विषय व आशय या संदर्भातील निरीक्षणे

घटक ७ - इ.स. १९६० ते १९९० कालखंडातील साहित्य : प्रेरणा, प्रवृत्ती व स्वरूप

- ७.१ इ.स. १९६० ते १९९० या कालखंडातील शैक्षणिक, सामाजिक, धार्मिक, राजकीय स्थित्यंतरे व साहित्य : परस्परसंबंध
- ७.२ साठोत्तरी साहित्यप्रवाह आणि साहित्य चळवळी : सहसंबंध
- ७.३ या कालखंडातील साहित्यप्रकार (निबंध, कथा, कादंबरी, काव्य, नाटक) : स्वरूप व वाटचाल
- ७.४ या कालखंडातील साहित्य : प्रेरणा, प्रवृत्ती, विषय व आशय या संदर्भातील निरीक्षणे

घटक ८ - इ.स. १९९० ते २०१० कालखंडातील साहित्य : प्रेरणा, प्रवृत्ती व स्वरूप

- ८.१ इ.स. १९९० ते २०१० या कालखंडातील वाङ्मयाची सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी
- ८.२ खासगीकरण, उदारीकरण व जागतिकीकरणाच्या धोरण स्वीकाराचा साहित्यावरील परिणाम

८.३ या कालखंडातील साहित्यप्रकार (निबंध, कथा, कादंबरी, काव्य, नाटक) : स्वरूप व वाटचाल

८.४ या कालखंडातील साहित्य : प्रेरणा, प्रवृत्ती, विषय व आशय या संदर्भातील निरीक्षणे

संदर्भ ग्रंथ

१. महाराष्ट्र सारस्वत वि.ल.भावे, शं.गो.तुळपुळे
२. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ४,५,६ महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
३. मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास अर्वाचीन कालखंड डॉ. प्र.न. जोशी
४. महाराष्ट्र जीवन खंड १ व २ गं. बा. सरदार
५. प्रदक्षिणा खंड १ व २ (सा.वा.नाशिक) कॉन्टीनेन्टल प्रकाशन, पुणे
६. अर्वाचीन मराठी गद्याची पूर्वपीठिका गं. बा. सरदार
७. साहित्य समाज आणि संस्कृती दिगंबर पाध्ये
८. महाराष्ट्राचा सांस्कृतिक इतिहास शं. दा. पेंडसे
९. मराठी गद्याचा इंग्रजी अवतार द. वा. पोतदार
१०. मराठी वाङ्मयाची सद्यस्थिती संपादक : डॉ.विद्यागौरी टिळक, डॉ. द. दि.पुंडे
११. मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी गो. म. कुलकर्णी
१२. अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी सदा कऱ्हाडे
१३. मराठी कादंबरी आशय आणि आविष्कार दत्ता घोलप
१४. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ व २ डॉ. अ. ना. देशपांडे
१५. मराठी कादंबरी पहिले शतक कुसुमावती देशपांडे
१६. मराठी कथा उदगम आणि विकास इंदुमती शेवडे
१७. धार आणि काठ नरहर कुरुंदकर
१८. मराठी साहित्य प्रेरणा आणि स्वरूप गो. मा. पवार व म.द. हातकणंगलेकर
१९. टीकास्वयंवर भालचंद्र नेमाडे
२०. मराठी कादंबरीचा इतिहास चंद्रकांत बांदिवडेकर
२१. कादंबरी आणि मराठी कादंबरी उषा हस्तक
२२. आधुनिक मराठी कविता रा. श्री. जोग
२३. कामगार कवितेतील सामाजिक जाणिवा दिलीप पी. पवार

२४.	वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना	द. दि. पुंडे
२५.	मराठी नाटक आणि रंगभूमी	वि. भा. देशपांडे
२६.	मराठी रंगभूमीच्या तीस रात्री खंड १, २ व ३	मकरंद साठे
२७.	मराठी कथा रूप आणि परिसर	म. द. हातकणगलेकर
२८.	एकोणिसाव्या शतकातील महाराष्ट्र	य. दि. फडके
२९.	विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र	य. दि. फडके
३०.	आधुनिक मराठी काव्य : उद्गम, विकास आणि भवितव्य	दि. के. बेडेकर
३१.	मराठी कविता एक दृष्टिक्षेप	नागनाथ कोत्तापल्ले
३२.	मराठी कविता १९४५ ते १९६०	रा. श्री. जोग
३३.	मराठी कादंबरी प्रेरणा व स्वरूप	कुसुमावती देशपांडे
३४.	खडक आणि पाणी	गंगाधर गाडगीळ
३५.	मराठी प्रादेशिक कादंबरी	मदन कुलकर्णी
३६.	महाराष्ट्राच्या सामाजिक सांस्कृतिक स्थित्यंतराचा इतिहास रमेश नारायण वरखेडे, खंड एक (१८०१ ते १९००)	
३७.	कादंबरी : स्वरूप व समीक्षा	द. भि. कुलकर्णी
३८.	राजवाडेलेखसंग्रह	संपादक तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी
३९.	निवडक मराठी समीक्षा	संपादक गो. मा. पवार
४०.	मराठी गद्याचे पूर्वरंग	संपादक भीमराव कुलकर्णी
४१.	सत्याशोधकीय साहित्याचा इतिहास	श्रीराम गुंदेकर
४२.	विचारकिरण	उमेश बगाडे
४३.	कादंबरी : एक साहित्यप्रकार	हरिश्चंद्र थोरात
४४.	मराठी कादंबरी : त्रेसष्ट ते तेरा	हरिश्चंद्र थोरात
४५.	मराठीतील चरित्रात्मक कादंबरी	शिरीष लांडगे
४६.	कवितेचा अंतःस्वर	देवानंद सोनटक्के
४७.	महाराष्ट्रातील विस्थापित आणि मराठी कादंबरी	संजय नगरकर
४८.	वारकरी संत चरित्रात्मक कादंबरी	राजेंद्र थोरात

MAR 113 ऐतिहासिक भाषाविज्ञान आणि समाजभाषाविज्ञान

घटक १ भाषा : स्वरूप, कार्य आणि भाषाभ्यासाच्या विविध पद्धती

- १.१ भाषाभ्यासाची आवश्यकता
- १.२ भाषाभ्यासाच्या विविधपद्धती : परिचय
- १.३ ऐतिहासिक भाषाभ्यासपद्धती : स्वरूप व भूमिका
- १.४ ऐतिहासिक भाषाभ्यासपद्धती : महत्त्व व मर्यादा

घटक २ भाषा : उद्गम व विस्तार

- २.१ भाषा उत्पत्तीविषयक विविध उपपत्ती
- २.२ मराठीची पूर्वपीठिका - मराठी भाषेचा उगम
- २.३ मराठीचा निर्मितीकाल (कोरीव लेख आणि ग्रांथिक पुरावे)
- २.४ मराठी भाषाविकासाचे कालिक टप्पे (आदिकाल-मध्यकाल-अर्वाचीन काल)

घटक ३ भाषाकुल : संकल्पना व स्वरूप

- ३.१ भाषांचे पुनर्रचन आणि भाषांचे वर्गीकरण
- ३.२ जागतिक भाषाकुले
- ३.३ इंडो-युरोपियन भाषाकुल
- ३.४ आर्य-भारतीय भाषाकुल आणि मराठी भाषा

घटक ४ भाषिक परिवर्तन : संकल्पना, स्वरूप व कारणे

- ४.१ स्वन परिवर्तन
- ४.२ अर्थ परिवर्तन
- ४.३ सादृश्यमूलक परिवर्तन
- ४.४ आदान प्रक्रिया

घटक ५ समाजभाषाविज्ञान : स्वरूप व भूमिका

- ५.१ समाजभाषाविज्ञान : पार्श्वभूमी व संकल्पना स्पष्टीकरण
- ५.२ समाजभाषाविज्ञान : स्वरूप, व्याप्ती व विशेष
- ५.३ भाषिकसापेक्षतावादाचा सिद्धांत
- ५.४ भाषा, बोली आणि समाज यांचा परस्परसंबंध

घटक ६ भाषाउपयोजनातील वैविध्य : स्वरूप व मागोवा

- ६.१ समाजातील भाषा उपयोजनातील विविधता

- ६.२ भाषा आणि विविध व्यवसायक्षेत्रे : परस्परसंबंध
- ६.३ भाषा आणि आर्थिक वर्गव्यवस्था : परस्परसंबंध
- ६.४ भाषा, भाषिक भांडार आणि लघुक्षेत्रे : विशिष्ट भाषारूपे

घटक ७ भाषा आणि संस्कृती : परस्परसंबंध

- ७.१ भाषेचे संस्कृतीसापेक्षत्व : स्वरूप चर्चा
- ७.२ भाषा आणि सांस्कृतिकव्यवस्था, सांस्कृतिक परंपरा : परस्परसंबंध
- ७.३ विविध सामाजिक स्तर आणि भाषा : सहसंबंध
- ७.४ भाषेचा लिंगसापेक्षविचार : स्त्रियांची भाषा आणि पुरुषांची भाषा

घटक ८ विविध नवव्यवस्था : बदलती भाषारूपे

- ८.१ समाजांतर्गत निर्माण झालेल्या नवव्यवस्था : स्थूल परिचय
- ८.२ समाजांतर्गत नवव्यवस्था : आविष्कारपद्धती व भाषारूपे
- ८.३ प्रमाण भाषा आणि परभाषा संपर्क पिजिन (Pidgin) आणि क्रिऑल (Creol) भाषांच्या निर्मितीच्या संदर्भातील सिद्धांतन.
- ८.४ समाजांतर्गत विशिष्ट नवव्यवस्था आणि परिभाषेचा वापर

संदर्भ ग्रंथ

१. ध्वनिविचार	डॉ. ना.गो. कालेलकर
२. भाषा: इतिहास आणि भूगोल	डॉ. ना.गो. कालेलकर
३. भाषा आणि संस्कृती	डॉ. ना.गो. कालेलकर
४. भाषा आणि भाषाशास्त्र	डॉ.श्री.न.गजेन्द्रगडकर
५. मराठीचा भाषिक अभ्यास	संपादक डॉ. मु.श्री.कानडे
६. विज्ञान: वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक	संपादक मालशे, डॉ. इनामदार,
डॉ.सोमण
७. वर्णनात्मक भाषाविज्ञान: स्वरूप आणि पद्धती, संपादक	डॉ. काळे, डॉ. सोमण
८. मराठीच्या प्रमाणभाषेचे स्वरूप	डॉ.सुहासिनी लददू
९. अर्वाचीन मराठी	डॉ.रमेश धोंगडे
१०. अभिनव भाषाविज्ञान	डॉ.गं.ना.जोगळेकर
११. भाषाविज्ञान परिचय	डॉ.मालशे, डॉ.पुंडे, डॉ.सोमण
१२. मराठी भाषाव्यवस्था आणि अध्यापन	डॉ.चंद्रकांत इंदापूरकर
१३. समाज भाषाविज्ञान:प्रमुख संकल्पना	रमेश वरखेडे
१४. सामाजिक भाषाविज्ञान:एक नवे अभ्यासक्षेत्र मराठी संशोधनपत्रिका,	

मार्च 1978

१५. सामाजिक भाषाविज्ञान	डॉ.प्रभाकर जोशी, प्रा.चारुता गोखले
१६. वैखरी: भाषा आणि भाषाव्यवहार	डॉ. अशोक रा.केळकर
१७. मध्यमा	डॉ.अशोक रा. केळकर
१८. आधुनिक भाषाविज्ञान: सिद्धांतन आणि उपयोजन	डॉ. मिलिंद मालशे
१९. आत्मलक्षी समीक्षा	डॉ. रमेश धोंगडे
२०. दलितांची आत्मचरित्रे	डॉ.रमेश धोंगडे
२१. Sociolinguistics : An introduction	Peter Trudgill
२२. The Course in General Linguistics	F.Sassure
२३. Sociolinguistics Patterns	William Labov
२४. Language in Sociocultural Change	J.A. Fishman
२५. Sociolinguistics : Selected Reddings	Edited By J.B.Pride & J.Homes
२६. An Introduction to pidigin & Creol	John A. Holm
२७. Pidginication & Cradlization of Language	Edited by Dell Hymes
२८. Sociolinguistics	R.A. Hudson
२९. Language in Society an introduction to Sociolinguistics	Suzanne Romaine
३०. मराठी भाषेचा आर्थिक संसार	डॉ. अशोक रा.केळकर
३१. ऐतिहासिक भाषाशास्त्र	डॉ. र.रा.गोसावी
३२. सुबोध भाषाशास्त्र	डॉ. प्र.न.जोशी
३३. सुलभ भाषा विज्ञान	डॉ. दत्तात्रय पुंडे
३४. यादवकालीन मराठी भाषा	डॉ. शं.गो.तुळपुळे
३५. सुलभ मराठी व्याकरण	मो.रा.वाळिंबे
३६. आधुनिक भाषाविज्ञान (संरचनावादी व सामान्य)	डॉ.कल्याण काळे, डॉ.सोमण
३७. मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान	डॉ. महेंद्र कदम
३८. सामाजिक भाषाविज्ञान	संपा. डॉ. जयश्री पाटणकर.
३९. सामाजिक भाषाविज्ञान आणि बोली	डॉ. शशीकला कांबळे.
४०. बोलू कौतुके	डॉ.एकनाथ पगार
४१. शैलीमीमांसा	डॉ.दिलीप धोंडगे

MAR 118 मराठी व्याकरण

घटक १ मराठी भाषेचे व्याकरण : स्वरूप आणि संकल्पना

- १.१ भाषा आणि लिपी : सहसंबंध
- १.२ देवनागरी लिपी आणि मराठी भाषा
- १.३ मराठी भाषेच्या व्याकरणाचे स्वरूप, संकल्पना आणि वाटचाल
- १.४ मराठी व्याकरणावरील इतर भाषांच्या व्याकरणाचा प्रभाव

घटक २ मराठीचा वर्णविचार

- २.१ वर्णमाला : वर्णांचे प्रकार
- २.२ स्वर आणि व्यंजने
- २.३ जोडाक्षरांचे लेखन
- २.४ काही विशेष लेखनपद्धती

घटक ३ शब्दविचार आणि शब्दसिद्धी

- ३.१ शब्दांची घडण व संधी
- ३.२ संधीचे प्रकार (व्यंजनसंधी, विसर्गसंधी, विशेषसंधी)
- ३.३ शब्दसिद्धी : सिद्ध, साधित, उपसर्ग आणि प्रत्यय
- ३.४ शब्दसाधिते

घटक ४ शब्दांच्या जाती व त्यांची कार्ये

- ४.१ शब्दांच्या जाती
- ४.२ शब्दविकार
- ४.३ विभक्तीविचार
- ४.४ विभक्तीचे अर्थ

घटक ५ प्रयोगविचार व समासविचार

- ५.१ प्रयोग : संकल्पनाविचार
- ५.२ प्रयोगाचे प्रकार
- ५.३ समास : संकल्पनाविचार
- ५.४ समासाचे प्रकार

घटक ६ वाक्यपृथक्करण व संश्लेषण

- ६.१ वाक्यपृथक्करण : संकल्पनाविचार
- ६.२ वाक्यांचे प्रकार व पृथक्करणविचार

६.३ वाक्यसंश्लेषण : संकल्पनाविचार

६.४ वाक्यरूपांतर : केवल वाक्य, संयुक्त वाक्य, मिश्रवाक्य तयार करणे

घटक ७ मराठीतील वृत्तविचार व छंदविचार

७.१ गद्य व पद्य लेखन आणि वृत्त संकल्पना

७.२ वृत्तांचे प्रकार

७.३ छंद संकल्पना

७.४ छंदांचे प्रकार

घटक ८ अलंकार आणि शब्दशक्ती

८.१ अलंकार : संकल्पना व आवश्यकता

८.२ अलंकारांचे प्रकार

८.३ शब्दशक्ती : अभिधा, लक्षणा आणि व्यंजना

८.४ वाक्प्रचार व म्हणी, समानार्थी, विरुद्धार्थी शब्द

संदर्भ ग्रंथ

१. शास्त्रीय मराठी व्याकरण	मो. के. दामले
२. मराठी व्याकरणातील निबंध	कृष्णशास्त्री चिपळूणकर
३. मराठी व्याकरणाची मूलतत्त्वे	ग. ह. केळकर
४. मराठी व्याकरणाचा पुनर्विचार	अरविंद मंगरूळकर
५. मराठीचे व्याकरण	डॉ. लीला गोविलकर
६. मराठीचे व्याकरण: वाद आणि प्रवाद	कृ.श्री. अर्जुनवाडकर
७. मराठी व्याकरणाची कुळकथा	अ.का. प्रियोळकर
८. मराठी भाषेची घटना	रा.भि. जोशी
९. मराठी प्रमाणभाषेचे स्वरूप	सुहासिनी लददू
१०. मराठी व्याकरण विवेक	मा.ना. आचार्य
११. अभिनव मराठी व्याकरण	डॉ. प्र.न. जोशी
१२. अर्वाचीन मराठी	रमेश वा. धोंगडे
१३. देवनागरी लिपी : उद्गम, विकास व संभावना, ल. श्री. वाकणकर	
१४. मराठी व्याकरण स्वरूप व चिकित्सा	खंडेराव कुलकर्णी